

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
професор

_____ О.В. Куклін

« _____ » _____ 2021 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для здобуття освітнього ступеня бакалавр
за спеціальністю 051 «Економіка»

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
молодший спеціаліст

РОЗРОБЛЕНО

І РЕКОМЕНДОВАНО

кафедра економіки, підприємництва та
маркетингу

_____ зав. кафедри І.А. Дернова

протокол № 4 від 22.01. 2021 р.

Програма фахового вступного випробування для здобуття освітнього рівня бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка» / Розробники: Данилевська Л. С., Долока Л. В., Черкаський державний бізнес-коледж. – Черкаси, 2021. – 28 с.

Розробники:
Данилевська Л. С. викладач I категорії,
Долока Л. В. викладач I категорії

*Затверджено на засіданні приймальної комісії
Черкаського державного бізнес-коледжу
(протокол № 3 від «8» лютого 2021 р.)*

© Черкаський державний
бізнес-коледж, 2021

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Характеристика змісту програми	4
3. Зміст навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємства»	6
4. Зміст навчальної дисципліни «Планування та організація діяльності підприємства»	14
5. Взірець екзаменаційного білету з фахового вступного випробування	21
6. Критерії оцінювання	26

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування для здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка» в Черкаському державному бізнес-коледжі складається з пояснювальної записки, переліку тем, що виносяться на вступні випробування, вимог до рівня підготовки, критеріїв оцінювання знань та списку рекомендованої літератури.

Мета фахового вступного випробування – визначення фахового рівня підготовленості вступників, які бажають продовжити навчання для отримання освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка».

Вимоги до фахового рівня підготовленості вступників.

Обов'язковою умовою для вступу на здобуття освітнього ступеня бакалавра за скороченим терміном навчання є:

- наявність диплома освітньо-кваліфікаційного рівня - молодший спеціаліст за спорідненою спеціальністю;
- сертифікати ЗНО за 2018 – 2021 років з:
 - 1) української мови і літератури,
 - 2) математики/ (математика/історія України /географія/ іноземна мова / біологія /хімія /фізика (на вибір) для небюджетних КП),
- успішне складання фахового вступного випробування.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Програму фахового вступного випробування складено у відповідності до вимог Освітньо-професійної програми підготовки фахівців за ОКР «молодший спеціаліст» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

За структурою фахове вступне випробування зі спеціальності 051 «Економіка» включає завдання з двох фахових дисциплін: «Економіка і фінанси підприємства», «Планування і організація діяльності підприємства» та складається з наступних елементів, які входять до кожного білету:

- тестових завдань: до кожного білету з кожної із зазначених дисципліни входить блок тестових завдань закритого типу по 10

тестів (з наведених чотирьох варіантів відповідей належить обрати один правильний);

- практичного завдання: до кожного білету з дисциплін «Економіка і фінанси підприємства» та «Планування та організація діяльності підприємства» входить по два практичних завдання (табл. 1).

Таблиця 1

Структура екзаменаційного білету

№	Назва дисципліни	Види та кількість завдань
1.	Економіка і фінанси підприємства	1 - блок тестових завдань 2 - практичних завдання
2.	Планування та організація діяльності підприємства	1 - блок тестових завдань 2 - практичних завдання
Разом:		6

Білету охоплюють всі теми із зазначених дисциплін, відповідно до ОПП молодшого спеціаліста за спеціальністю 051 «Економіка».

Для підготовки і складання фахового вступного випробування вступникам відводиться три астрономічні години (180 хв).

Порядок проведення фахового вступного випробування визначається Правилами прийому до Черкаського державного бізнес-коледжу.

ПРОГРАМА

Зміст навчальної дисципліни «ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА»

Змістовий модуль 1. Економіка підприємства

Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання

Поняття і характерні риси підприємства, основні види його діяльності. Нормативно-правові основи функціонування підприємств. Види підприємств, їх характеристика. Роль і місце підприємств в структурованому ринковому середовищі. Об'єднання підприємств, їх ознаки, види та особливості господарювання. Підприємство як майновий комплекс та ресурсопереробна система. Поняття підприємства як організаційно відокремленої та економічно самостійної ланки народного господарства. Зовнішні та внутрішні фактори розвитку підприємства. Особливості визначення місії та головних напрямків діяльності підприємств різних форм власності та сфер діяльності. Мета створення, особливості та ефективність діяльності добровільних та інституціональних об'єднань підприємств.

Тема 2. Трудові ресурси підприємства

Поняття персоналу, його класифікація та характеристика за професійно-кваліфікаційною ознакою. Визначення чисельності окремих категорій працівників на підприємстві. Продуктивність праці персоналу, сутність, методи визначення та чинники зростання. Мотивація праці, її зміст, види і методи підвищення вмотивованості праці. Система організації праці, форми та системи оплати праці. Показники руху персоналу. Кадрова політика підприємства. Структура заробітної плати: основна, додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, надбавки до заробітної плати та організація преміювання. Вибір оптимальних форм і систем оплати праці на підприємствах різних форм власності. Зарубіжний досвід формування та ефективного використання трудового потенціалу фірми. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих галузях і сферах діяльності.

Конкурсно-контрактна система найму працівників фірми. Резерви підвищення продуктивності праці та шляхи їх використання за сучасних умов господарювання.

Тема 3. Основні засоби підприємства та оборотні кошти підприємства

Загальна характеристика капіталу і виробничих засобів, їх склад і структура. Амортизація і знос основних засобів. Показники ефективності використання основних засобів. Поняття нематеріальних ресурсів, їх види та характеристика. Особливості обліку і оцінки основних виробничих фондів. Переоцінка основних виробничих засобів. Ефективність різних форм відтворення основних засобів. Поняття нематеріальних ресурсів, їх види та характеристика. Поняття, склад і структура оборотних коштів підприємства, джерела їх формування. Особливості нормування оборотних коштів на підприємстві. Оцінка ефективності використання оборотних коштів та напрямки підвищення ефективності їх використання. Патентування та державна реєстрація окремих видів нематеріальних ресурсів. Поняття нематеріальних активів, їх оцінка. Практичне значення основних та оборотних фондів для здійснення виробничого процесу. Терміни служби устаткування, їх оптимізація. Напрямки підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства. Ремонт і модернізація основних фондів. Методи і способи оцінки нематеріальних активів підприємства. Амортизація нематеріальних активів.

Тема 4. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства

Зміст, види і напрямки інноваційної діяльності. Інноваційний потенціал підприємства і показники його оцінки. Поняття інвестиційних ресурсів, їх види та джерела фінансування. Поняття, види і стадії інвестиційних проектів. Методи і способи оцінки ефективності інвестиційних проектів. Особливості державного регулювання інноваційної діяльності. Напрямки підвищення ефективності здійснення інноваційної діяльності на підприємстві. Особливості вітчизняного інвестиційного проектування. Поняття ризику при здійсненні інвестиційної

діяльності підприємства. Методи оцінки ризикованості інвестиційних проєктів, їх переваги та недоліки. Вплив нововведень на економічні, соціальні та екологічні показники діяльності підприємств України. Інноваційний менеджмент у ринковій системі господарювання. Інноваційні стратегії зарубіжних і вітчизняних фірм. Інвестування як метод фінансового забезпечення відтворення основних засобів. Прямі та портфельні іноземні інвестиції, кредитні лінії іноземних інвесторів. Пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні

Тема 5. Організація виробництва та його обслуговування

Виробничий процес і принципи його організації. Складові виробничого процесу. Типи виробництва та їх техніко-економічна характеристика. Одиначне виробництво. Серійне виробництво. Масове виробництво. Методи організації виробництва. Потокове виробництво. Непотокове виробництво. Виробнича потужність підприємства, її види. Сутність та види поточкових ліній. Форми організації виробництва. Виробничий цикл і його структура. Шляхи підвищення рівня використання виробничих потужностей. Техніко-технологічна база підприємства, її складники та ефективні способи формування на підприємстві. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва. Суспільні форми організації виробництва. Сутність і види продукції. Показники та методи оцінювання якості продукції. Конкурентоспроможності продукції, методи її оцінки. Стандартизація та сертифікація продукції. Державний нагляд за якістю та внутрішньовиробничий технічний контроль. Технічні, організаційні та соціальні заходи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції. Міжнародні системи сертифікації та національні системи якості. Система управління якістю продукції.

Тема 6. Витрати підприємства

Поняття витрат, їх класифікація. Поняття собівартості продукції, види. Методи калькулювання. Поняття ціни, її функції, види цін. Управління витратами на підприємстві. Цінова політика підприємства. Основні напрямки зменшення собівартості продукції на підприємстві. Особливості калькуляції собівартості продукції на

підприємстві. Вибір стратегії ціноутворення на підприємстві. Напрямки удосконалення ціноутворення на продукцію в Україні. Обґрунтування та вибір стратегії зниження поточних витрат на підприємствах України. Можливі напрямки удосконалення ціноутворення на продукцію (послуги) в Україні.

Тема 7. Результативність діяльності підприємства

Поняття доходу, його значення. Види доходів. Порядок формування прибутку підприємства. Класифікація видів прибутку. Рентабельність підприємства. Основні напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства в ринковому середовищі. Державна політика оподаткування та прибутковість підприємств. Динаміка та шляхи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки. Зовнішні чинники підвищення ефективності виробництва. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Динаміка і шляхи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України. Розподіл і використання прибутку підприємства. Основні підходи до використання обліково-звітної інформації для оцінки фінансово-економічного стану підприємства. Оцінка ліквідності, платоспроможності та кредитоспроможності підприємства. Динаміка рівня прибутковості підприємств різних галузей економіки в Україні.

Змістовий модуль 2. Фінанси підприємства

Тема 8. Основи фінансів підприємства

Сутність і функції фінансів підприємства. Передумови ефективного функціонування фінансів підприємства. Грошові фонди та фінансові ресурси. Порядок формування фінансових ресурсів підприємства. Фінансові джерела розвитку підприємства. Основи організації фінансів підприємств. Суб'єкти фінансових відносин. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Напрямки фінансової роботи підприємства. Поточна та оперативна фінансова робота. Зміст та завдання управління фінансами підприємств.

Тема 9. Грошові розрахунки та грошові надходження підприємств

Розрахункові та касові операції. Сутність грошових розрахунків підприємств. Безготівкові та готівкові розрахунки. Розрахунки за товарними та нетоварними операціями. Проведення касових операцій. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття. Форми безготівкових розрахунків. Принципи організації розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Розрахунково-платіжна дисципліна та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств. Характеристика і склад грошових надходжень підприємств. Доходи від реалізації продукції, робіт, послуг. Доходи від фінансово-інвестиційної діяльності та іншої діяльності. Фінансовий лізинг. Формування валового і чистого доходу. Характеристика та склад грошових надходжень підприємства. Доходи від операційної діяльності. Виручка від реалізації продукції/ послуг – основне джерело доходів підприємства. Фактори, що впливають на виручку від реалізації продукції. Планування виручки й оперативний контроль за надходженням виручки від реалізації продукції. Грошові надходження від інвестиційної, фінансової та іншої звичайної діяльності. Доходи і збитки від надзвичайних операцій. Формування загального валового й чистого доходу.

Тема 10. Оподаткування підприємств

Система оподаткування підприємств. Сутність і призначення системи оподаткування підприємства. Використання податків для регулювання діяльності підприємства. Оподаткування прибутку підприємства. Платежі за ресурси/ Плата за землю. Податок із власників транспортних засобів. Податок на нерухоме майно. Сплата підприємствами непрямих податків. Податок на додану вартість та його вплив на діяльність підприємства. Сплата акцизного збору. Митні платежі. Платежі (збори) на загальнообов'язкове державне пенсійне і соціальне страхування. Місцеві податки й збори. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Тема 11. Кредитування підприємств

Основи кредитування підприємства. Кругообіг грошових коштів та необхідність залучення кредитів. Види кредитів, що надаються підприємствам. Банківське кредитування підприємства. Загальна характеристика банківських кредитів. Методика оцінки платоспроможності позичальника та порядок надання кредиту. Порядок нарахування відсотків за депозитними й кредитними операціями. Порядок погашення банківського кредиту. Небанківське кредитування підприємств. Комерційне кредитування. Лізингове кредитування. Кредитування малих та середніх підприємств. Кредитування малих підприємств. Фінансово-кредитна підтримка суб'єктів підприємницької діяльності. Кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів. Кредитування підприємств за рахунок відкриття кредитних ліній міжнародними валютно-кредитними організаціями. Кредитування експорту вітчизняних підприємств за рахунок ресурсів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

Тема 12. Оцінка фінансового стану підприємства

Цілі й призначення оцінки фінансового стану підприємства. Методи оцінки фінансового стану підприємства. Програма та послідовність етапів фінансового аналізу. Інформаційне забезпечення оцінки фінансово-господарського стану підприємства. Документація фінансової звітності підприємства: бухгалтерський баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів. Оцінка ліквідності і платоспроможності. Показники ділової активності. Показники рентабельності. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Ринкові показники Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 13. Фінансова санація та банкрутство підприємства

Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення. Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її спричиняють. Економічна сутність санації підприємства. Прийняття рішення про фінансове оздоровлення підприємства. Порядок проведення фінансової санації. Планування

та фінансування санації підприємства. План санації. Санаційна спроможність підприємства та її оцінка. Внутрішні фінансові джерела санації. Санація із залученням коштів власників підприємства. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Фінансова участь персоналу у санації підприємства. Державна фінансова підтримка санації підприємств. Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємства. Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємств. Порядок оголошення підприємства банкрутом. Задоволення претензій кредиторів. Фінансова санація на ухвалу господарського суду. Мирова угода. Санація через реорганізацію (реструктуризацію). Приховане, фіктивне та навмисне банкрутство.

Рекомендована література

Основна

1. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств: навчальний посібник / В. І. Аранчій, В. Д. Чумак, Л. В. Бражник. – 2-ге вид., розшир. та доповн. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. – 350 с.
2. Бердинець М. Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємства: навчальний посібник / М. Д. Бердинець, Л. П. Довгань – К.: Центр навчальної літератури, 2018 – 370 с.
3. Гетьман О. О. Економіка підприємства: навч. посіб. – 2-ге видання. / Гетьман О. О., Шаповал В. М — К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 480 с.
4. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: навч. посіб. – 2-ге видання. / В. І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б. В. Погрішук – К.: Центр навчальної літератури, 2012 – 302 с.
5. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов — К.: Центр учбової літератури, 2011. – 728 с.
6. Непочатенко О.О. Фінанси підприємства: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 504 с.
7. Яркіна Н.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / Н.М.Яркіна – Київ : Ліра - К, 2016. – 596 с.
8. Шарко М.В. Економіка підприємства : навч. посіб. / М.В. Шарко. – К. : Ліра -К, 2014. – 436 с.

Додаткова

1. Апопій В. В. Основи підприємництва : навч. посіб. / В.В. Апопій, Н.О. Шуговська, С.А. Середа. – К. : Ліра - К, 2014. – 324 с.
2. Воронкова В.Г. Основи підприємництва: теорія та практикум: навч. посіб. / В.Г. Воронкова. – К. : Ліра - К, 2014. – 455 с.
3. Гой І. В. Підприємництво : навч. посіб. / І.В. Гой. – К. : ЦУЛ, 2013. – 368 с.
4. Захарчин Г.М. Основи підприємництва : навч. посіб. / Г.М. Зазарчин. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Ліра - К, 2013. – 407 с.
5. Полінкевич О. М., Лещук В. П. Фінансова санація та банкрутство підприємств. / О. М. Полінкевич, В. П. Лещук. - Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 400 с.
6. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства / Л.А. Швайка. – К.: Ліра - К, 2014. – 268 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua.
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
4. Офіційний сайт організації економічного співробітництва та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.oecsr.org
5. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

Зміст навчальної дисципліни «ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

Змістовий модуль 1. Планування діяльності підприємства

Тема 1. Сутність планування та особливості його здійснення на підприємстві

Планування як наука. Предмет, об'єкти і методи дослідження. Загальна характеристика планування, етапи процесу планування. Планування як функція управління підприємством. Необхідність планування діяльності підприємства. Задачі планування на підприємстві. Принципи, функції та методи планування. Організація процесу планування на підприємстві. Інформаційне забезпечення та нормативна база планування. Класифікація планів господарської діяльності підприємства. Стратегічне, тактичне, оперативне планування на підприємстві. Бізнес-планування. Система планів підприємства.

Тема 2. Планування збуту продукції

Планування маркетингових досліджень і збуту. Формування плану збуту з урахуванням досліджень ринку, життєвого циклу продукції і детермінантів попиту. Аналіз потреб споживачів та аналіз конкурентів у процесі маркетингового дослідження. Оцінювання попиту та прогнозування збуту. Планування рекламної діяльності. Види реклами. Основні завдання планування продажу продукції. Методика розробки плану збуту продукції. Планування номенклатури та асортименту продукції. Прогнозування товарного ринку.

Тема 3. Виробнича програма підприємства та її обґрунтування виробничою потужністю

Виробнича програма підприємства, її зміст та основні завдання. Натуральні вимірники виробничої програми. Планування обсягів виробництва продукції у вартісному виразі. Вартісні показники виробничої програми: товарна, валова, реалізована продукція. Оптимізація виробничої програми підприємства. Планування залишків незавершеного виробництва.

Методи формування виробничої програми підприємства. Види та чинники виробничої потужності. Система показників виробничої потужності. Методика розрахунку виробничої потужності. Визначення максимально можливого випуску продукції за наявної потужності. Шляхи поліпшення використання виробничої потужності підприємства. Формування виробничої програми в ринкових умовах і її обґрунтування виробничою потужністю підприємства.

Тема 4. Оперативно-календарне планування виробництва

Зміст і завдання оперативно-календарного планування. Види і системи оперативного планування. Роль і місце оперативно-виробничого планування в системі управління підприємством. Вихідні дані для оперативно-календарного планування. Календарно-планові нормативи. Оперативне регулювання роботи підприємства. Ритмічність виробництва. Особливості оперативно-календарного планування на підприємствах одиничного, серійного і масового виробництва типів виробництва.

Тема 5. Планування матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства

Зміст планування матеріально-технічного забезпечення та послідовність його розробки. Планування потреби в матеріальних ресурсах. Запаси і регулювання їх розмірів. Матеріальні баланси. Вибір постачальника та планування поставок матеріальних ресурсів. Планування потреби в матеріально-енергетичних ресурсах. Шляхи удосконалення матеріального-технічного забезпечення підприємства. Сучасні методи планування потреби в матеріальних ресурсах.

Тема 6. Планування персоналу та оплати праці

Завдання, зміст, вихідні дані, показники плану з персоналу. Планування кадрової структури підприємства. Загальна і додаткова потреба в персоналі. Планування чисельності персоналу. Методи розрахунку чисельності персоналу. Планування продуктивності праці. Методи планування продуктивності праці. Фактори

підвищення продуктивності праці. Склад та характеристика фонду оплати праці персоналу. Структура фонду оплати праці. Плановий фонд оплати праці. Вихідні дані для визначення розміру планового фонду заробітної плати. Схема формування фонду заробітної плати робітників. Методи планування фонду заробітної плати. Плановий фонд заробітної плати робітників-погодинників, робітників-відрядників.

Тема 7. Планування витрат

Мета та завдання розробки плану собівартості продукції. Показники плану собівартості. Принципи формування собівартості продукції. Калькулювання собівартості окремих видів продукції. Методи калькулювання собівартості продукції. Планування зниження собівартості продукції. Сутність кошторису витрат. Складання кошторису витрат на виробництво. Методи розробки кошторисів витрат на виробництво. Планування витрат структурних підрозділів.

Тема 8. Фінансове планування

Сутність фінансового планування на підприємстві. Зміст і завдання фінансового плану. Вихідні дані планування фінансових результатів. Планування цін, прибутку і рентабельності. Методи планування прибутку. Види фінансового планування. Планування потреби в фінансових ресурсах. Баланс доходів і видатків (бюджет підприємства).

Змістовий модуль 3. Організація виробництва

Тема 9. Організаційні основи виробництва

Сутність і суспільне значення виробництва. Сутність, мета та завдання організації виробництва. Еволюція організації виробництва. Принципи організації виробництва. Загальні форми організації виробництва. Підприємство – складна виробнича система. Структура виробничої системи. Елементи виробничої системи. Просторова структура виробничої системи. Часова структура виробничої системи.

Тема 10. Виробничий процес і організаційні типи виробництва

Виробничий процес і його структура. Види виробничих процесів. Принципи раціональної організації виробничого процесу. Планування виробничого процесу. Основи проектування технологічного та виробничого процесів. Організаційні типи виробництва, їх техніко-економічні особливості. Виробнича структура підприємства та цеху.

Тема 11. Організація виробничого процесу у часі та просторі

Виробничий цикл виробів та його структура. Види руху деталей у виробничому процесі. Тривалість виробничого циклу простого виробничого процесу (виробу). Тривалість виробничого циклу складного виробу. Організація виробничих процесів у просторі. Генеральний план виробничого підприємства та принципи його розробки. Організація руху предметів праці у виробництві. Шляхи та резерви скорочення тривалості виробничого циклу.

Тема 12. Методи організації виробництва

Сутність та чинники вибору методу організації виробництва. Загальна характеристика методів організації виробництва. Методи організації непотокового виробництва. Поточковий метод організації виробництва. Партійне виробництво. Розрахунок розміру партії деталей. Особливості організації ділянок серійного складання виробів. Сучасні проблеми застосування різних методів організації виробництва. Переваги та недоліки різних методів організації виробництва.

Тема 13. Організація трудових процесів і робочих місць

Трудовий процес як елемент виробничого процесу. Мета і завдання організації праці на підприємстві. Принципи організації праці. Організація і обслуговування робочих місць. Класифікація робочих місць. Вимоги до організації робочого місця. Форми організації праці. Шляхи удосконалення організації праці. Методичні основи проведення аналізу трудових процесів і затрат робочого часу. Роль і значення нормування праці.

Тема 14. Організація обслуговування виробничого процесу

Виробнича інфраструктура та її вплив на економіку підприємства. Забезпечення виробництва технологічним оснащенням. Ремонтне обслуговування устаткування. Енергетичне забезпечення виробничих підрозділів. Транспортне обслуговування виробництва. Організація матеріально-технічного забезпечення і складського господарства. Основні напрями вдосконалення організації допоміжних господарств.

Рекомендована література

Основна

1. Бурик А. Ф. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. / Бурик А. Ф, Світовий О. М., Мачушенко О. І та інш - К.: Центр навчальної літератури, 2017. - 260 с.
2. Гриньова В. М. Організація виробництва: Підручник / В. М. Гриньова, М. М. Салун - К.: Знання, 2009. - 582 с.
3. Іванова В. В. Планування діяльності підприємства: навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 472 с.
4. Круш П.В., Подвігіна В.І., Гулевич В.О. та ін. Організація виробництва: Підручник / За заг. ред. П.В. Круша, В.І. Подвігіної, В.О. Гулевич. – К.: Каравела, 2018. – 552 с.
5. Семенов Г.А. Організація і планування на підприємстві: Навч. посібник / Г. А. Семенов, В. К. Станчевський та ін.– К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 528 с.
6. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник / Г.М.Тарасюк, Л.І Шваб — К.: Каравела, 2015. — 368 с.
7. Швайка Л. А. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник / Л. А. Швайка. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2016. – 268 с.
8. Шемко О. В. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник / О. В. Шемко – К.: «Центр учбової літератури», 2006. – 296 с.

Додаткова

1. Гетьман О. О. Економіка підприємства: Навч. посіб. – 2-ге видання. / Гетьман О. О., Шаповал В. М — К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 480 с.
2. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: Навч. посіб. – 2-ге видання. / В. І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б. В. Погріщук – К.: Центр навчальної літератури, 2012 – 302 с.
3. Гуменюк В. Я. Планування та організація виробничої діяльності підприємства : навч. посіб. / В. Я. Гуменюк, Г. М. Юрчик. - Рівне : НУВГП, 2009. - 145 с.
4. Михайленко О.Ф. Планування і контроль на підприємстві: Навчальний посібник / О. Ф. Михайленко, Н. М. Євдокимова, Ю. М. Лозовик та ін. - К. : КНЕУ, 2014. – 459 с.
5. Костюк В.К. Організація і планування виробництва: Навчальний посібник. / В. К. Костюк – К.: Університет „Україна”, 2006. – 331 с.
6. Пасічник В. Г. Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник / В. Г. Пасічник – К.: «Центр учбової літератури», 2005. – 298 с.
7. Петрович Й. М. Організування промислового виробництва: Підручник / Й. М. Петрович – К.: Знання, 2009. – 328 с.
8. Прохорова В. В. Організація виробництва: навч. посібник / В. В. Прохорова, О. Ю. Давидова. – Х. : Вид-во Іванченка І.С., 2018. – 275 с.
9. Скрибінська З.М. Економіка та організація виробництва: Навчальний посібник / З. М. Скибінська, Т. Т. Гринів. — К. : Знання, 2012. — 299 с.
10. Швайка Л. А. Планування діяльності підприємства: Навч. посібник / Л. А. Швайка. – [4-те вид.]. – Львів: „Новий Світ-2000”, 2006. – 268 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

3. Офіційний сайт бібліотеки економіста [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.if.ua>.
4. Навчальні матеріали онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com.ua>.

**Взірець екзаменаційного білету з фахового вступного
випробування**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Тести:

1.1. Потокова лінія – це:

- а) набір деталей та інструментів, необхідних для виготовлення певного виду продукції;
- б) сукупність робочих місць, розміщених за ходом технічного процесу і призначених для одночасного виконання закріплених за ними операцій;
- в) сукупність обладнання, яке використовується у виробничому процесі;
- г) поєднання інструментів, обладнання та праці людини.

1.2. Існують такі методи організації виробництва:

- а) одиничний, серійний, масовий;
- б) потоковий, непотоковий;
- в) автоматизований, неавтоматизований;
- г) основний та допоміжний.

1.3. За календарними періодами витрати бувають:

- а) поточні, одноразові;
- б) змінні, постійні;
- в) прямі, непрямі;
- г) довгострокові, середньострокові, короткострокові та оперативні.

1.4. Підприємство набуває прав юридичної особи з дня:

- а) виготовлення печатки підприємства;
- б) державної реєстрації;
- в) відкриття розрахункового рахунку;
- г) складання плану діяльності на майбутнє.

1.5. Виробничий процес включає такі основні елементи:

- а) засоби праці, предмети праці, праця людини;
- б) засоби праці, основні та допоміжні технологічні операції;
- в) основні операції, стадії та обслуговування;

г) засоби праці та необхідні матеріали.

1.6. Відрядна оплата праці здійснюється відповідно до:

- а) кількості відпрацьованого часу;
- б) норм часу та розцінок за комплекс робіт;
- в) кількості виробленої продукції;
- г) чисельності персоналу.

1.7. Банкрутство – це:

- а) неспроможність підприємства (організації) задовольнити вимоги кредиторів щодо оплати товарів, робіт, послуг, а також забезпечити обов'язкові платежі в бюджет і позабюджетні фонди;
- б) комплекс послідовних взаємозв'язаних заходів фінансово-економічного, виробничо-технічного, організаційного, соціального характеру, спрямованих на виведення суб'єкта господарювання з кризи і відновлення або досягнення ним прибутковості та конкурентоспроможності;
- в) відсутність коштів в касі підприємства;
- г) процес фінансового оздоровлення підприємства.

1.8. До промислово-виробничого персоналу належать:

- а) керівники;
- б) працівники медпункту заводу;
- в) робітники;
- г) стажери.

1.9. Рентабельність продаж визначається:

- а) відношенням чистого прибутку від реалізації до виручки від реалізації;
- б) відношенням чистого прибутку до середньої вартості майна підприємства;
- в) відношенням чистого прибутку до собівартості реалізованої продукції;
- г) відношення чистого доходу до чистого прибутку.

1.10. Часовий прояв продуктивності праці відображає:

- а) кількість виготовленої підприємством продукції за одиницю часу, витраченого на її виробництво;

- б) кількість виготовленої підприємством продукції одним працівником підприємства;
- в) кількість праці, витраченої працівниками для виробництва визначеної продукції;
- г) кількість виготовленої продукції за рік.

2. Тести

2.1. Які цехи виготовляють продукцію, що визначає профіль та спеціалізацію підприємства:

- а) основні;
- б) допоміжні;
- в) обслуговуючі;
- г) заготівельні.

2.2. Валова продукція підприємства - це:

- а) загальна вартість усіх видів готової продукції, робіт та послуг виробничого характеру та послуг населенню;
- б) вартість продукції підприємства без врахування матеріальних витрат та амортизації;
- в) вартість товарної продукції підприємства з врахуванням залишків напівфабрикатів власного виробництва на початок та кінець року;
- г) обсяг готової продукції.

2.3. При плануванні зростання продуктивності праці й середньої заробітної плати необхідно дотримуватись таких пропорцій:

- а) темпи зростання середньої заробітної плати мають випереджати темпи зростання продуктивності праці;
- б) темпи зростання обох показників мають бути однаковими;
- в) темпи зростання продуктивності праці мають випереджати темпи зростання середньої заробітної плати;
- г) немає правильної відповіді.

2.4. Календарне планування – це:

- а) деталізація виробничої програми в часі;
- б) створення умов збуту;
- в) завдання матеріально-технічного забезпечення;
- г) створення сприятливих умов для працюючих.

2.5. *Товарна продукція – це:*

- а) вся продукція у вартісному виразі, незалежно від ступеня її готовності;
- б) обсяг валової продукції;
- в) загальна вартість усіх видів готової продукції;
- г) обсяг реалізованої продукції.

2.6. *Об'єктом науки планування є:*

- а) підприємство, цех, дільниця;
- б) матеріальне виробництво;
- в) методи виробництва продукції;
- г) ресурси підприємства.

2.7. *Принцип організації виробничого процесу, який полягає в забезпеченні найкоротшого шляху проходження предметами праці всіх стадій і операцій виробничого процесу, називається:*

- а) прямоточності;
- б) мінімальності;
- в) оптимальності;
- г) безперервності.

2.8. *Короткостроковий план охоплює період:*

- а) до 1 року;
- б) від 1 до 3 років;
- в) від 3 до 5 років;
- г) від 5 до 10 років.

2.9. *За способом розрахунку планових показників виділяють такі методи планування:*

- а) екстраполяційний, інтерполяційний;
- б) статистичний, факторний, нормативний, економіко-математичний;
- в) одноваріантний, багатоваріантний;
- г) табличний, графічний.

2.10. *Масове виробництво характеризується:*

- а) великими обсягами випуску;

- б) періодично повторювальними серіями виробництва;
- в) виготовлення виробів в одиничному екземплярі;
- г) широкою номенклатурою продукції.

3. Задача

Початкова вартість основних фондів 240000 грн., а нормативний строк служби – 5 роки. Нарахувати амортизацію за допомогою методу зменшення залишкової вартості.

4. Задача

Розрахувати середньооблікову чисельність основних робітників-відрядників, якщо планова трудомісткість виробничої програми – 8225 нормо-год., явковий фонд часу – 1280 годин, очікуваний коефіцієнт виконання норм – 1,05, а коефіцієнт явки – 0,85.

5. Задача

Визначити обсяг товарної і валової продукції за умови:

- річний обсяг випуску: продукції А – 5800 одиниць; продукції Б – 4200 одиниць;
- ціна на продукцію А – 540 грн., продукцію Б – 710 грн.
- залишки незавершеного виробництва: на початок року – 121000 грн., на кінець планового року 105000 грн.;
- послуги виробничого характеру за планом – 85300 грн.

6. Задача

Визначити планові операційних витрати на виготовлення продукції та собівартість одиниці продукції у плановому році за умови:

У звітному році:

- обсяг виробництва – 28500 одиниць продукції;
- середня ціна одиниці продукції – 210,00 грн;
- витрати на 1 гривню товарної продукції – 80 коп.;

В плановому році:

- обсяг виробництва зросте на 12%;
- ціна одиниці продукції підвищиться на 5%;
- витрати на одну гривню товарної продукції знизяться на 2 коп.

Критерії оцінювання

Для конкурсного відбору осіб, які склали фахове вступне випробування використовується конкурсний бал, який обчислюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Виконання всіх завдань з двох навчальних дисциплін оцінюється максимально у 200 балів, кожна по 100 балів з наступним їх розподілом: один блок тестових завдань – максимально 20 балів; практичне завдання – максимально 40 балів кожне.

Конкурсний бал для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра за спеціальностями 051 «Економіка» на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста розраховується за формулою:

конкурсний бал (КБ) = П1 + П2 + ПЗ,

де П1 - оцінки зовнішнього незалежного оцінювання або вступних іспитів з української мови і літератури (за шкалою від 100 до 200 балів),

П2 - оцінки зовнішнього незалежного оцінювання або вступних іспитів з математики (математики або історії України для небюджетних конкурсних пропозицій) (за шкалою від 100 до 200 балів),

ПЗ - оцінка фахового вступного випробування (за шкалою від 100 до 200 балів).

Мінімальні значення кількості балів з фахового вступного випробування для вступу на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, з якими вступник допускається до участі у конкурсі не менше ніж 100 балів.

Критерії оцінювання тестових завдань

Блок тестових завдань з кожної дисципліни складається з десяти запитань. До кожного тестового запитання пропонується чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо вибрана і позначена правильна відповідь. Завдання вважається невиконаним у випадках: а) позначено неправильну відповідь; б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильна відповідь; в) правильну відповідь не позначено взагалі.

Кожна правильна відповідь оцінюється в 2 бали, таким чином максимальна кількість балів за вірно виконаний один блок тестових завдань становитиме 20 балів, за два блоки – 40 балів.

Критерії оцінювання практичних завдань

Результати виконання одного практичного завдання оцінюються максимально у **40 балів** з таким розподілом за шкалою:

31–40 балів – вступник демонструє високий рівень практичних умінь та навичок у розв’язуванні завдання, володіє основними методами його виконання з правильним застосуванням економіко-математичних формул, дотримується усіх вимог щодо його оформлення, правильно і чітко самостійно формулює висновки, але при цьому допускає несуттєві помилки.

21–30 балів – вступник демонструє достатній рівень практичних умінь та навичок у розв’язуванні завдання, володіє основними методами його виконання з правильним застосуванням економіко-математичних формул, але допускає незначні порушення щодо послідовності виконання практичних дій, несуттєві помилки та неточності у самостійному формулюванні висновків.

11–20 балів – вступник демонструє посередній рівень практичних умінь та навичок у розв’язуванні завдання, недостатньо володіє методикою його виконання, допускає суттєві помилки при розв’язуванні задач, нечітко обґрунтовує висновки.

0–10 балів – вступник демонструє низький рівень практичних умінь та навичок у розв’язуванні завдання, недостатньо володіє методикою його виконання, допускає принципово суттєві помилки, демонструє нездатність застосування набутих знань при розв’язуванні практичних завдань та формулюванні обґрунтованих висновків.

При вирішенні задач бали можуть бути зняті за неправильний хід рішення задачі, відсутність висновку, неправильні розрахунки, відсутність пояснень до задачі.

Таким чином, результати оцінювання вступного фахового випробування для вступу на здобуття ОС бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка» відповідно до визначених

об'єктивних критеріїв визначаються шляхом сумування отриманих балів з кожної дисципліни (табл. 2).

Таблиця 2

**Таблиця підсумкового оцінювання результатів
фахового вступного випробування**

Екзаменаційні завдання	Бали за навчальними дисциплінами:	
	Економіка і фінанси підприємства	Планування і організація діяльності підприємства
Блок тестових завдань	20	20
Практичне завдання	80	80
Разом:	100	100
	200	

УВАГА! У разі використання заборонених джерел вступник на вимогу викладача залишає аудиторію, а його екзаменаційна робота не оцінюється.